

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-34/95, C-35/95 και C-36/95

Konsumentombudsmannen (KO)

κατά

De Agostini (Svenska) Förlag AB

και

TV-Shop i Sverige AB

(αιτήσεις του Marknadsdomstolen
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Οδηγία για την “τηλεόραση χωρίς σύνορα” — Τηλεοπτική διαφήμιση που εκπέμπεται από το έδαφος κράτους μέλους — Απαγόρευση παραπλανητικής διαφήμισης — Απαγόρευση των διαφημίσεων που απευθύνονται σε παιδιά»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F.G. Jacobs της 17ης Σεπτεμβρίου
1996 I - 3847
Απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουλίου 1997 I - 3875

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Δραστηριότητες ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως — Οδηγία 89/552 — Τηλεοπτική διαφήμιση — Έλεγχος της τηρήσεως των διατάξεων της οδηγίας — Έλεγχος για τον οποίο αρμόδιο είναι το κράτος μέλος προελεύσεως των εκπομπών — Εθνική νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών από παραπλανητική διαφήμιση — Μέτρα κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισης μεταδοθείσας από άλλο κράτος μέλος — Επιτρέπονται — Προϋπόθεση — Μη ύπαρξη εμποδίων στην αναμετάδοση, αυτή καθαυτή, ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών από αυτό το κράτος μέλος (Οδηγίες 84/450 και 89/552 του Συμβουλίου)*

2. *Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Ποσοτικοί περιορισμοί — Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος — Έννοια — Εμπόδια προερχόμενα από εθνικές διατάξεις που ρυθμίζουν αδιακρίτως τους τρόπους πώλησεως — Δεν χωρεί εφαρμογή του άρθρου 30 της Συνθήκης — Τηλεοπτική διαφήμιση — Νομοθεσία περί παραπλανητικής διαφήμισεως — Μέτρα κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισεως που μεταδίδεται από άλλο κράτος μέλος — Επιτρέπονται — Προϋποθέσεις (Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 30 και 36)*
3. *Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Περιορισμοί — Τηλεοπτική διαφήμιση — Νομοθεσία περί παραπλανητικής διαφήμισεως — Μέτρα κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισεως που μεταδίδεται από άλλο κράτος μέλος — Δικαιολογούνται από λόγους γενικού συμφέροντος — Προϋποθέσεις (Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 56 και 59)*
4. *Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Δραστηριότητες ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως — Οδηγία 89/552 — Τηλεοπτική διαφήμιση — Έλεγχος της τηρήσεως των διατάξεων της οδηγίας — Έλεγχος για τον οποίο αρμόδιο είναι το κράτος μέλος προελεύσεως των εκπομπών — Εθνικές διατάξεις που έχουν ειδικά ως σκοπό τον έλεγχο του περιεχομένου της τηλεοπτικής διαφήμισεως έναντι των ανηλίκων — Εφαρμογή στις εκπομπές που μεταδίδονται από άλλα κράτη μέλη — Δεν επιτρέπεται (Οδηγία 89/552 του Συμβουλίου, άρθρα 16 και 22)*

1. Η οδηγία 89/552, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να λαμβάνει, κατ' εφαρμογή γενικής ρυθμίσεως περί προστασίας των καταναλωτών κατά της παραπλανητικής διαφήμισεως, μέτρα, όπως οι απαγορεύσεις και οι διαταγές, κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισεως που μεταδίδεται από άλλο κράτος μέλος, εφόσον τα μέτρα αυτά δεν εμποδίζουν την αναμετάδοση, αυτή καθαυτή, στην επικράτεια του τηλεοπτικών εκπομπών προερχομένων από αυτό το άλλο κράτος μέλος.

Συγκεκριμένα, μολονότι η οδηγία προβλέπει ότι τα κράτη μέλη εγγυώνται την ελευθερία λήψεως και δεν εμποδίζουν

την αναμετάδοση στην επικράτεια τους τηλεοπτικών εκπομπών που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη για λόγους που αφορούν την τηλεοπτική διαφήμιση και τη χορηγία, ωστόσο δεν έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείει πλήρως και αυτόματα την εφαρμογή κανόνων άλλων από εκείνους που αφορούν ειδικά τη μετάδοση και τη διανομή των προγραμμάτων, και ιδίως την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας η οποία, κατά τρόπο γενικό, αποσκοπεί στην προστασία των καταναλωτών, χωρίς εντούτοις να καθιερώνει δεύτερο έλεγχο των τηλεοπτικών μεταδόσεων ο οποίος προτίθεται στον έλεγχο στον οποίο είναι υποχρεωμένο να προβαίνει το κράτος μέλος από το οποίο εκπέμπεται το τηλεοπτικό πρόγραμμα.

Εξάλλου, η οδηγία 84/450 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών

και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση, η οποία προβλέπει ιδίως με το άρθρο της 4, παράγραφος 1, ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να υπάρχουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για τον έλεγχο της παραπλανητικής διαφήμισης προς το συμφέρον τόσο των καταναλωτών όσο και των ανταγωνιστών και γενικότερα του κοινού, θα κινδύνευε να καταστεί άνευ περιεχομένου στον τομέα της τηλεοπτικής διαφήμισης, αν αφαιρούνταν από το κράτος μέλος λήψεως κάθε δυνατότητα επιβολής μέτρων κατά διαφημιστή, και αυτό θα ήταν αντίθετο προς την εκφρασθείσα βούληση του κοινοτικού νομοθέτη.

2. Εθνικές διατάξεις που περιορίζουν ή απαγορεύουν ορισμένες μορφές πωλήσεως δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης, εφόσον, αφενός, εφαρμόζονται σε όλους τους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός της εθνικής επικράτειας και, αφετέρου, επηρεάζουν κατά τον ίδιο τρόπο, νομικώς και πραγματικώς, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών. Νομοθεσία που απαγορεύει την τηλεοπτική διαφήμιση σε συγκεκριμένο τομέα πρέπει να θεωρείται ότι αφορά τον τρόπο πωλήσεως των προϊόντων του τομέα αυτού, καθόσον απαγορεύει ορισμένη μορφή προώθησεως ορισμένης μεθόδου εμπορίας προϊόντων.

Επομένως, το άρθρο 30 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να λαμβάνει, βάσει των

διατάξεων της εθνικής του νομοθεσίας περί παραπλανητικής διαφήμισης, μέτρα κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισης που μεταδίδεται από άλλο κράτος μέλος, εκτός εάν οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν κατά τον ίδιο τρόπο, νομικά ή πραγματικά, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών, δεν είναι αναγκαίες για την ικανοποίηση των επιτακτικών απαιτήσεων που αφορούν το γενικό συμφέρον, όπως η εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών και η προστασία των καταναλωτών, ή έναν από τους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 36 της Συνθήκης σκοπούς, δεν είναι ανάλογες προς τούτο ή αυτοί οι σκοποί ή επιτακτικές απαιτήσεις μπορούν να επιτευχθούν με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

3. Το άρθρο 59 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να λαμβάνει, βάσει των διατάξεων της εθνικής του νομοθεσίας περί παραπλανητικής διαφήμισης, μέτρα κατά διαφημιστή λόγω τηλεοπτικής διαφήμισης που μεταδίδεται από άλλο κράτος μέλος. Εντούτοις, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξετάσει αν οι διατάξεις αυτές είναι αναγκαίες για την ικανοποίηση επιτακτικών απαιτήσεων που αφορούν το γενικό συμφέρον, όπως η εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών και η προστασία των καταναλωτών, ή έναν από τους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 56 της Συνθήκης σκοπούς, αν είναι ανάλογες προς τούτο και αν αυτοί οι σκοποί ή επιτακτικές απαιτήσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα λιγότερο περιοριστικά του ενδοκοινοτικού εμπορίου μέτρα.

4. Η οδηγία 89/552, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, έχει την έννοια ότι εμποδίζει την εφαρμογή στις μεταδιδόμενες από άλλα κράτη μέλη ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές διατάξεως εθνικού νόμου περί ραδιοφωνίας η οποία ορίζει ότι διαφημιστικό μήνυμα που μεταδίδεται κατά τη διάρκεια του προβλεπόμενου για τις τηλεοπτικές διαφημίσεις χρόνου δεν πρέπει να αποσκοπεί στην προσέλκυση της προσοχής παιδιών ηλικίας κάτω των 12 ετών.

Συγκεκριμένα, η προμνησθείσα οδηγία περιλαμβάνει ολοκληρωμένο σύνολο διατάξεων ειδικά αφιερωμένων στην προστασία των ανηλίκων από τηλεοπτικά προγράμματα εν γένει και από τηλεοπτικές διαφημίσεις ειδικότερα, η

τήρηση των οποίων πρέπει να διασφαλίζεται από το κράτος μεταδόσεως. Οι διατάξεις αυτές, μολονότι δεν έχουν ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της εφαρμογής των διατάξεων του κράτους λήψεως οι οποίες έχουν ως γενικό σκοπό την προστασία των καταναλωτών ή των ανηλίκων, εφόσον η εφαρμογή αυτή δεν εμποδίζει την αναμετάδοση, αυτή καθαυτή, στην επικράτεια του των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, δεν επιτρέπουν στο κράτος μέλος λήψεως να εφαρμόζει σε εκπομπές που μεταδίδονται από άλλα κράτη μέλη διατάξεις που έχουν ειδικά ως σκοπό τον έλεγχο του περιεχομένου της τηλεοπτικής διαφήμισης έναντι των ανηλίκων και να θεσπίζει επομένως δεύτερο έλεγχο ο οποίος προστίθεται στον έλεγχο τον οποίο το κράτος μέλος μεταδόσεως υποχρεούται να διενεργεί σύμφωνα με την οδηγία.